

"Cənubi azərbaycanlı mühacirlər" rubrikasında dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımızla müsahibələr təqdim edirik. Budəfəki qonağımız İsveçdə mühacir həyatı yaşayan, 40 ildir Güney Azərbaycana gedə bilməyən ictimai-siyasi fəal, İsveçdəki Azərbaycan Federasiyasının sabiq rəhbəri Səttar Sayın Sevgindir.

II yazı

Səttar bəy İsveçin Stokholm şəhərində yaşayır, onunla vatsap üzərindən söhbətləşdik. 40 ildir hər gün Güney Azərbaycana qovuşmaq ümidi ilə yaşayır. Öz vətəninə müəllim işləyib, ana dilimizin keşiyində dayanıb. Bu gün də yaşadığı İsveçdə bütöv Azərbaycan naminə mücadilə verir. Həyat hekayəsini Səttar bəyin özündən eşidək...

- Qızıma Şəlalə adını qoymağa icazə vermədilər, dedilər başqa ad seçin. Bu tələbdən əsəbiləşdim, dava-dalaş edib çölə çıxdım, gözlədim. Biz üç qardaş, bizdən böyük qardaşımız çölə çıxıb dedi ki, məsələni həll etdim... Mən də sevindim ki, nə yaxşı istədiyim adı qəbul etdirdim. Mən onlara başa salmışdım ki, bu adın kökü ərəbcəndir, sizin sözlükdə də var və s. Amma qəbul etmədilər. Qardaşım sənədi göstərəndə gördüm ki, qızıma başqa bir ad veriblər, Şəlalə yox, Şərərə. Şərərə sözünün də anlamı bambaşqadır. "Od parçası" deməkdir. Demək istəyirəm ki, biz qızıma rəsmi İran sənədində Şəlalə adını ala bilmədik, adı Şərərə qaldı. Sonra işçevə gəldiyimizdə burada onun adını Şəlalə yazdırdıq. Demək istəyirəm ki, bizim övladlarımıza verdiyimiz adları da molla rejimi qəbul etmədi...

- İsveçə getdiniz və molla rejiminin bürokratik əngəlləri bitdi, elə deyilmi?

- Deməzdim. İkinci qızım İsveçdə doğuldu. Onun adını da Laçın qoyduq. Laçının 15 yaşı olanda anası ilə Güney Azərbaycana getmək istədilər. Anası darıxdı, ora getmək istəyirdi, bu səbəbdən də İran pasportu almaq məcburiyyətində qaldılar. İran səfirliyinə gəndə Laçın adını qəbul etmədilər. Dedilər ki, başqa ad seçin. Biz qəbul etməyib xeyli müddət gözlədik, lakin bunlar getməkdə ısrarlı idilər deyə qızım özüne Sara adını seçdi...

- Demək molla rejimi bu cür mərhumiyyətlər yaşadır, ata-ananın ad arzusu na belə qarşırlar.

- Bəli. Biz bunu yaşamışdıq, amma yaşamayanlar buna inanmırlar. Təsəvvür edin ki, fars düşüncə sistemində türk

hər zaman düşmənçilik edilib. Türkə qarşı içlərində görünür qorxu var, bu səbəbdən də tarix boyu belə olub. Biz də bunu xalqımıza çatdırmaq istəyirik. Biz İranda normal vətəndaş kimi yaşamaq istəyirdik, amma onlar bu imkanı bizə vermirdi, bizi aşağılayırdılar. Mən gedim İsveçdə universitetdə ana dili müəllimliyi oxudum. Bizim qrupda iranlılar da vardı. Biz iki-üç nəfər türk idik, qalanlar müxtəlif millətlərin nümayəndələri idilər. Bizim qrupda türkiyəlilər, finlandlar, ərəblər vardı. Mən orada İran təhsil sistemindən danışanda ki, bizim durumumuz belədir çox adam inanmırdı. Məsələn, finlandlar inanmırdılar ki, necə ola bilər 40 milyonluq bir xalqın dili qadağandır, yasaqdır? Siz bizim problemi bilirsiniz. Mən ad məsələsini təsadüfi demədim, çünki görsünlər ki, biz nə qədər əziyyət çəkmişik. Biz elə bir vəziyyətdə gəlib İsveçdə məskunlaşdıq. Biz o vaxt hələ Azərbaycan dilini yaxşı bilməmişik, danışq dilini ata-anamızdan öyrənmişdik, amma ədəbi dili, yazmağı burada öyrəndik. Əlifbamızı öyrəndik. Sonra uşaq kitabları ilə tanış olduq, "Tülkü həccə gedir", "Şəngülüm, Şüngülüm" Məngülüm" və başqa nağıllarımızı çətinliklə də olsa, uşaqlarımıza oxuduq. Burada Azərbaycan dilində siniflər təşkil etdik, uşaqlar ora ata-anaları ilə gəlirdilər. Orada dilimiz, nağıllarımız, musiqimiz öyrədilirdi. Fəaliyyətlərimiz cəmiyyət qurana qədər davam etdi. Biz o vaxt cəmiyyət qurduq. "Vətən" Cəmiyyəti ilə də əlaqəmiz oldu. Fəaliyyətimiz mədəniyyət sahəsində çox yüksək səviyyədə idi. O zaman Azərbaycan baxmadan bura gələn tanınmış müğənnilərin hamısı, siyasətçilərin əksəriyyəti, bir sıra dövlət adamları da qonağımız olub. Azərbaycan hələ müstəqillik qazanmamışdan əvvəl rəhmətlik xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə və xalq yazıçısı Elçin bizdə qonaq olublar. Burada fəaliyyət çox geniş olub. 1988-ci ildə ermənilərin torpaqlarımızı işğal məsələsi başlayanda bizim çox önəmli bir sloqanımız vardı, isveççə yaz-

Molla rejimindən İsveçə sığınmış güneyli ictimai xadim nələrədən keçdi..

Səttar Sayın Sevgin: "Anam dəfələrlə dedi ki, gəl səni bir görüm, nəinki sağlığında, hətta o rəhmətə gedəndə belə dəfninə gedə bilmədim"

mışdıq: "Tehran, Moskva, Azərbaycandan çıx". 1989-cu ildə İstanbulda bizi bir qurultaya çağırırdılar. O zaman Xalq Cəbhəsi İstanbulla tanışlığa gəlmişdi. Türk Dərnəkləri Birliyi adlı bir təşkilat qurultay keçirirdi, biz də orada idik. Oradan biz birinci dəfə İsveçə

çox toplaşdıq, çox cəhdlər etdik. Nəhayət, 1998-ci ildə biz onu qurmağa nail olduq, mənə başqan seçildilər. 1 il istisna olmaqla 1998-ci ildən 2008-ci ilə qədər federasiyada təmsil olundum, idarə heyətində oldum. Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayında da iştirak et-

mini narahat edir.

- Sonuncu dəfə Güney Azərbaycana nə zaman getmisiniz?

- 40 ildir ki, Güney Azərbaycana getməmişəm. Anam dəfələrlə dedi ki, gəl səni bir görüm, nəinki sağlığında, hətta o rəhmətə gedəndə belə dəfninə gedə bilmədim...

- Ananız sizə, siz də ananız həsrət qaldınız, görüşə bilmədiniz?

- Bəli. Təkcə mən deyiləm bu taleyi yaşayan. Mühacirətdə minlərlə insan var ki, səslərini çıxarmırlar, ata-anaları rəhmətə gedir, gedib onların qəbrinə bir dəstə gül qoya bilmirlər. Bu dəhşətli bir haldır, inanılmaz bir durumdur. Biz özümüz bu sözü deyəndə bəzən adam özü özüne inanmır. Belə bir şey olarmı? Nə yazıq elə bir sistem, elə bir durum var.

- Güney Azərbaycana bağlı nə işlər görülür?

- Fəaliyyətimiz var, gelişmə də var. Xaricdə 9 partiya yaranıb. Düzdür, hələ zəifdirlər, amma get-gedə daha da güclənəcəklər. Xaricdə də insan haqları ilə işləyən bir-iki təşkilatımız var. Biri "Ərk" təşkilatıdır ki, artıq BMT-də özüne yer tutub. Onun əsas işi Güney Azərbaycanda insan haqları ilə bağlıdır. Fəaliyyətlər davam edir. Bacardığımız qədər sözüümüzü çatdırmağa çalışırıq. Biz əvvəl Güney Azərbaycan deyəndə, İran sözünü deyəndə heç kəs bilmirdi, amma indi yavaş-yavaş tanıyırlar. Bunlar özləri istədikləri üçün "Kürdüstan" sözünü İsveçdə radioda səsləndirirlər. Kürd ölkəsi olmadan bunlar deyirlər. Amma Güney Azərbaycanı dilə gətirmək istəmirdilər, amma yavaş-yavaş məcbur olub adını çəkəcəklər.

- Mübarizəniz davam edir...

- Bəli. Biz bu sahədə daha da professional olmalıyıq. Bu işi ilə daha çox bağlıdır (Güney Azərbaycanı nəzərdə tutulmuş). İçəridə olan hərəkat xaricdə də böyük əks-səda verir.

- Yurdun içi ilə əlaqələr varmı?

- Əlaqə gizli və məhdud şəkildədir. Çünki İranda soydaşlarımıza çox kəskin, ağır basqı var. İçəridə bir dəne partiya qura bilmirlər, siyasi fəaliyyətlər yoxdur. Bütün fəaliyyətlər gizlidir. Biz elə davranmalıyıq ki, bu təmaslardan rejim xəbər tutmasın. SMS göndərəndə belə ehtiyat edirsən. Amma bu belə davam edə bilməz, bu rejim dağılacaq, çökəcək...
İradə SARIYEVA

"...Bu belə davam edə bilməz, bu rejim dağılacaq, çökəcək..."

Azərbaycan bayrağını və kasetdə Azərbaycan himnini gətirdik. Birinci dəfə idi bayrağımızı görürdük, himnimizi eşidirdik. 1990-cı ildə biz burada 21 Azer Hərəkatının ildönümü münasibətilə bir tədbir keçirdik.

- 21 Azer Hərəkatı unudulmaz bir fəaliyyətlə yadda qalıb, onun ideyaları yaşamalılardır, gerçəkləşməlidir...

- Maraqlı idi ki, biz tədbirdə bir tərəfdə Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin, bir tərəfdə Seyid Cəfər Pişəverinin şəkillərini asdıq, Azərbaycan bayrağını qoyduq. O mərasimi biz Azərbaycanın himni ilə açdıq. Ora 110 nəfər adam gəlmişdi. Belə fəaliyyətlərimiz davam etdi. Çox təəssüf ki, həmin dövrdə Azərbaycan torpaqları işğal olundu. Bu işğal bizi burada çox incitdi.

- Belə başa düşürük ki, mühacirətdə olduğunuz dövrdə həm Şimali Azərbaycan, həm də Cənubi Azərbaycan uğrunda mücadilələr varmisiniz, Azərbaycan dövlətinin sueveren ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal edildiyini və Cənubi azərbaycanlıların fars molla rejiminin təzyiqi altında olduğunu yaşadığınızı cəmiyyətə çatdırmısınız. Bu işi paralel aparmısınız. Səhv etmirik ki?

- Tamamilə o cür olub. Biz bu işi paralel aparmışdıq. Xalqımızın adət-ənənələrini də təbliğ etmişik. Beş il İsveçin qarlı günlərində ilin axır çərşənbəsinə qeyd etmişik.

Fevral ayı ən soyuq aylardan biridir, biz soyuğa, şaxətaya baxmayaraq hər il Xocalı soyqırımını ilə bağlı şəhərin mərkəzinə toplaşmışıq, Ermənistan qarşı etiraz bəyanatları, tələblər səsləndirmişik. Bacardığımız qədər iş görmüşük. Fəaliyyətimiz həmişə bu cür olub. 1995-ci ildə Azərbaycan Federasiyasını yaratmaq üçün

dik. Rəhmətlik Heydər Əliyevin çağırdığı qurultayı deyirəm. Sonra da cənab Prezidentin davam etdirdiyi qurultayların hamısında, eləcə də Şuşada keçirilən Zəfər qurultayında iştirak etmişəm. Birinci Qurultayın idarə heyətinə mən də seçmişdim. Möhtəşəm Zəfər Qurultayının da xüsusi bir anlamı var. 2011-ci ildə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olundum.

- Güneydə baş verənlərə münasibətiniz necədir?

- Molla rejimi Azərbaycan türkünün olduğunu qəbul edir, amma eyni zamanda da "burda siz yoxsunuz" deyir. Bizi soyqırıma, boy qırma uğratmaq istəyir. Bu həm Pəhləvi dövründə də belə olub, indi də belədir. Hər yerdə deyirəm: Əgər normal bir hakimiyyət olsaydı üç dövlət, bir millət demək olardı. Çünki həm Türkiyə, həm Şimali Azərbaycan, həm də Güney Azərbaycan. İranda 40 milyon türk yaşayır. Onlar ki, yüz ildir türk düşmənliliyi sistemi qurublar, türk düşmənliliyi de onların canından çıxır. Biz orada heç bir hüquqa malik deyilik. Azərbaycan türkcəsi, bizim ilk haqqımız orada tapdalanır, o qadağandır, o yasaqdır.

- Molla rejimi 44 ildir ki, hakimiyyətdədir. Bu rejim nə üçün Azərbaycan türkcəsindən, Azərbaycan xalqının öz hüquqlarına qovuşmasından qorxur?

- Molla rejiminin qorxusu bizə qarşı düşmənlikdən irəli gəlir. Farslar özlərini "ən yüksək mədəniyyətli" adamlar bilirlər, başqa xalqları, o cümlələrdə türkün var olubunu qəbul etmirlər. Pəhləvi dövründən başlayan və bu gün də davam edən bir siyasətləri olub - dilə bizi məhv etmək. Fars dili ilə bizi öz dilimizdən tarixi keçmişimizdən, türklüyümüzdən ayırmaq istəyiblər. Türkiyənin, Qüzey Azərbaycanın var oluşu molla rejimi